

Mojca M. Hočevar

Angleška zemljepisna lastna imena v slovenskem prevodu

Uvod

Članek želi opozoriti na težave pri prevajanju angleških zemljepisnih in stvarnih imen v slovenščino, se pravi angleških poimenovanih zemljepisnih in stvarnih danosti, kot so krajevna in ledinska imena, imena ustanov itd., ki jih uporabljamo v slovenskem sobesedilu. Nastal je ob mojem prevajanju turističnega vodnika po Londonu, ki je izšel leta 1997 pri Mladinski knjigi v Ljubljani pod naslovom *Mesto na dlani: London*. Knjigo je napisala Louise Nicholson in v angleškem izvirniku nosi naslov *City Pack: London*, izšla pa je leta 1996 pri britanski založbi AA Publishing.

Teoretični del članka je torej izpeljan iz glosarja angleških zemljepisnih in stvarnih imen, saj sem ob delu opazila, da je zapis angleških lastnih imen pri uvajanju v slovensko besedilo prevajalsko težaven in da so prevajalske rešitve, ki skušajo upoštevati namen besedila, zato navadno zelo različne. Ob pregledu nekaterih sorodnih vodnikov sem ugotovila, da dandanes prevladuje polcitatno prevzemanje zemljepisnih imen, četudi gre za večbesedno ime z občnoimensko sestavino, ki bi jo bilo mogoče prevesti in poslovenjeno uveljaviti.

Uveljavljanje tujih imen v slovenskih besedilih je najbrž posledica treh dejstev: prvo je seveda to, da morajo besedila v turističnih vodnikih bralca natančno napotiti na kak kraj oziroma da mora bralec v njih čim prej prepoznati iskani podatek, zato je citatna oziroma polcitatna raba zemljepisnih imen praktična; drugo je najbrž to, da je v današnjem času angleščina osrednji svetovni sporazumevalni jezik, to se kaže v tem, da tudi Slovenci, podobno kot drugi narodi, iz angleščine hitreje kot

kadar koli prej prevzemamo nam tuje besede; tretji razlog vidim v dandanes že vse prepogosto izraženi slovenski drži, da najraje kar brez pomisleka prevzemamo vse, kar je tuje, ne da bi skušali spoštovati ali ohranjati tisto, kar je slovensko, s čimer bi morda ustalili nam bolj domačo obliko in nemara tudi tako izkazali jezikovno oziroma narodno samostojnost.

Dandanes se torej vse bolj uporabljajo zemljepisna imena v citatni oziroma polcitatni obliki, čeprav bi lahko njihove občnoimenske sestavine prevedli v slovenščino in jih tako podomačili. Morda nam je tuji svet v sedanjem času veliko bližji kot nekoč, tako da se lastna imena raje ohranjajo v izvirniku, in to ne samo v turističnih besedilih, ki morajo citatnost upoštevati zaradi svoje namembnosti, ampak tudi v leposlovju, kjer naj bi citatno oziroma polcitatno prevzemanje slogovno učinkovalo kot avtentično.

Pri prevajanju sem se torej v tem miselnem okviru skušala držati napotkov, ki jih dajejo *Pravila k Slovenskemu pravopisu* za vključevanje tujih imen v slovenščino, seveda pa sem se morala tudi precej podrediti uredniško usklajenemu zapisovanju, saj je bil vodnik *Mesto na dlani: London* le ena od knjig iz zbirke turističnih vodnikov po zanimivih evropskih in svetovnih prestolnicah.

Tudi pri prevajanju lastnih imen moramo namreč upoštevati poglobitno načelo prevzemanja tujih besed v slovenščino, se pravi, da se je treba najprej vprašati, ali je mogoče neko lastno ime posloveniti, se pravi prevesti njegove občnoimenske sestavine in pri prevodu upoštevati značilnosti slovenskih zemljepisnih imen. Prav tu se v sodobni prevajalski praksi

kaže težnja, ki daje vse večjo prednost citatnemu oziroma polcitatnemu zapisovanju lastnih imen. Tak način je s prevajalskega stališča seveda najlažji, za jezikovnega poznavalca določnejši, vendar bralcem in uporabnikom, ki ne znajo tujega jezika, žal ne razodene pomena. S takim načinom zapisovanja se slovenski jezik prehitro in tudi preveč zlahka umakne tujim besedam in besednim zvezam, čeprav bi se jim moral postaviti vsaj ob bok.

Težave se torej pojavljajo pri večbesednih zemljepisnih imenih z občnoimensko sestavino, ki je prevedljiva, pa vendar jo dandanes raje zapišemo v tujejezičnem izvorniku. Prav zato v članku navajam različne tipe zapisovanja tujih lastnih imen v slovenskem sobesedilu ter seveda glosar kontrastivno zanimivih zemljepisnih in stvarnih imen, ki sem jih po zgledu Klinarjeve obravnave v knjigi *Slovenska zemljepisna imena v angleških besedilih* razporedila v podobne pomenske sklope.

Zapisi tujih lastnih imen v slovenskem sobesedilu in vključevanje angleških imen v slovenska besedila

Lastna imena so eno- ali večbesedna. Enobesedna zemljepisna imena s prevajalskega stališča ne povzročajo težav, saj jih v slovensko besedilo uvajamo polcitatno oziroma citatno. Več prevodnih možnosti se torej pojavi pri prevajanju večbesednih zemljepisnih imen z občnoimenskimi sestavinami, pri čemer so nam lahko pri prevajanju v oporo *Pravila Slovenskega pravopisa* (str. 31–36).

I. Zapisi tujih lastnih imen v slovenskih sobesedilih

1. Podomačeno zapisovanje lastnih imen

Podomačena angleška lastna imena zapisujemo v ustaljeni slovenski obliki, pri čemer izvirnega citatnega imena ne navajamo. Na primer: *Anglija, Škotska, Edinburg, Temza*. Podomačena angleška imena sklanjamo po slovenskih sklanjatvenih vzorcih.

2. Citatno zapisovanje lastnih imen

Pri citatnem zapisovanju lastnih imen je treba upoštevati, da se vse sestavine angleških večbesednih lastnih imen pišejo z veliko začetnico, v slovenščini pa se vedno piše z veliko le prva beseda v zvezi, druge pa samo, če so tudi same lastna imena. Pri citatnem prevzemu lastnoimenske besedne zveze moramo torej upoštevati angleški pravopis.

S tem v zvezi pogosto naletimo na težave zaradi imenske ali neimenske obravnave določnega člena, saj se člen v angleških besednih zvezah včasih piše z veliko, včasih pa z malo začetnico. Raba je v angleščini očitno še precej neustaljena, tako da se zastavlja prevajalsko vprašanje, kako zapisovati člene pri citatnem zapisu, npr. *The Tower of London* ali samo *Tower of London*.

Ker se citatna lastna imena sklanjajo tako, kakor se sklanjajo v ustreznih tujih jezikih, uporabljamo angleška zemljepisna imena v slovenskem sobesedilu večinoma polcitatno. Le tiste lastnoimenske besedne zveze, ki so v slovenščini nesklonljive, uvajamo v besedilo citatno, kadar jih seveda ne prevajamo. Na primer: *Shaftesbury Avenue* oziroma *avenija Shaftesbury Avenue*.

Citatni zapis je upravičen tudi takrat, kadar je leksikalni pomen angleškega zemljepisnega imena drugačen od objekta poimenovanja ali pa je prvotni pomen morda že precej zabrisan, npr. *Lincoln's Inn Fields* ali *Tower Green*. Zapis s prevedenimi občnoimenskimi sestavinami je manj ustrezen, kadar bi neskladje med primarnim pomenom občnoimenske sestavine in dejanskim stanjem uporabnika lahko zvedelo, sicer pa je tudi v takih primerih podomačitev možna.

3. Polcitatno zapisovanje lastnih imen

Polcitatna lastna imena pregibamo po pravilih slovenskega jezika, pri čemer se izvirni oziroma citatni zapis ohrani pri samostalnikih moških in srednjega spola v imenovalniku in to-

žilniku ednine zaradi ničte končnice. To je pri angleško-slovenskem prevajanju najpogostejši zapis. Tujih enobesednih imen načeloma ne prevajamo (npr. *City*), pri večbesednih imenih z občnoimensko sestavino pa je citatno navajanje priporočljivo v naslovih ter pri prvih omembah v besedilu. V tem primeru bi dosegli natančno razumevanje, če bi ob citatnem zapisu v oklepaju pripisali slovenski prevedek, ki naj se v nadaljnjem besedilu uporablja. Denimo: *Buckingham Palace* (*Buckingham-ska palača*) in v nadaljevanju samo *Buckingham-ska palača*.

Kadar se imena ulic, cest ali trgov v turističnih besedilih nanašajo na zemljevid, jih zapisujemo citatno, pri čemer je dobro ob prvi navedbi zapisati tudi prevedeno obliko v oklepaju, npr. *Trafalgar Square* (*Trafalgarski trg*). Kadar citatno obliko ohranjamo, je zaradi jasnosti prevoda priporočljivo, da v besedilu pred lastnim imenom uporabimo še slovensko občnoimensko določilo, ki lastno ime označuje, npr. *trg Trafalgar Square*. V nadaljnjem besedilu navadno uporabljamo polcitatno obliko, npr. *na Trafalgar Squaru*, ali še raje prevedeno lastno ime s citatno obliko v oklepaju, npr. *Trafalgarski trg* (*Trafalgar Square*).

Nekatera večbesedna lastna imena zapisujemo polcitatno, se pravi tako, da občnoimenskih sestavin ne slovenimo, tudi zaradi splošne uveljavljenosti ali posebnega pomena (npr. *Regent Street* ali *Downing Street*). Morda je tudi v nekaterih takih primerih priporočljivo ob prvi omembi citatnega navedka v oklepaju pripisati slovenski prevedek, npr. *Regent Street* (*Regentova ulica*).

Posebne težave pri prevajanju angleških lastnih imen v slovenščino se pojavijo zaradi nekaterih občnoimenskih sestavin lastnoimenske besedne zveze, ki ne opredeljujejo ulice, ceste ali avenije v osnovnem pomenu, ampak jo dodatno označujejo, npr. *Cross* (križ?), *Place* (ploščad?), *Terrace* (terasasta ulica?), *Fields* (poljane?). V slovenski jezik jih zato

najraje prevzemamo bodisi polcitatno, npr. *na Charing Crossu*, oziroma citatno z občnoimenskim levim prilastkom, npr. *na ulici Charing Cross*.

Težave povzroča tudi to, da je prvotni pomen nekaterih občnoimenskih sestavin v rešnici zdaj že zabrisan, npr. *Garden* v lastnoimenski zvezi *Covent Garden* ne pomeni več vrta, ampak trg, zato lastnoimensko zvezo raje ohranjamo citatno oziroma polcitatno, kakor se je zaradi svoje znamenitosti tudi uveljavila. Podobno imamo v slovenščini zvezo za ljubljansko stanovanjsko sosesko *Ferantov vrt*, kjer je bil nekoč res vrt.

Pri polcitatnem prevzemanju angleških besed in besednih zvez v slovenščino je pomembno poznavanje pravopisnega pravila o nemem samoglasniku na koncu osnove (*SP, Pravila*, str. 97, odst. 772), ki se ohranja, kadar odloča o izgovoru pred njim stoječih črk, npr. *na Portland Placeu* ali *na Devonshire Terraceu*. Kadar pa nemi samoglasnik na koncu osnove ne odloča o izgovoru pred njim stoječih črk, se tudi pri tvorbi svojilnih pridevnikov v zapisu izpušča, npr. iz zveze *Sloane Square* izpeljani prevod *Sloanov trg*.

Vedeti moramo še, da lahko polcitatno zvezo izpeljemo samo iz edninske oblike v angleščini sicer množinskega navedka, saj bi sicer citatno množinsko obliko iz angleščine s slovensko množinsko končnico podvojili. Na primer: *na Lincoln's Inn Fieldih* (in ne **Field-sih*) ali pa v takih primerih raje ohranimo citatni zapis *na Lincoln's Inn Fields*.

4. Prevedena lastna imena

Občnoimenske sestavine večbesednih zemljepisnih imen večinoma v celoti prevajamo. Pri tem moramo seveda upoštevati, da se vse sestavine angleških večbesednih lastnih imen pišejo z veliko začetnico, v slovenščini pa se navadno piše z veliko le prva beseda v zvezi, druge pa glede na siceršnja pravopisna pravila. Na primer: *Velika Britanija* (prevedeno +

podomačeno lastno ime), *westminstrska opatija*, *Severno morje*, *Rokavski preliv*, *Trafalgarski trg* itd.

Zaradi določljivosti objektov je primerno, da ob prvi omembi v besedilu navedemo za slovenskim prevedkom angleškega zemljepisnega imena tudi izvirno citatno ime v oklepaju, npr. *cerkev sv. Jernēja Velikega* (*St. Bartholomew-the-Great*), *Mestna hiša* (*City Hall*), *Židovski muzej* (*Jewish Museum*) ali *Trdnjavski most* (*Tower Bridge*).

Pri prevajanju večbesednih zemljepisnih imen naletimo na opisane težave.

Ker so angleške samostalniške zveze tvorjene z imenovalniškim levim prilastkom, večinoma ne moremo vedeti, ali gre v slovenščini za vrstni ali za svojilni pridevnik. Preden lahko tako lastno ime slovenimo, moramo torej ugotoviti, ali angleški levi prilastek pomeni krajevno ali osebno ime ali pa gre celo za stvarno ime (ime poslopja). Razumljivo je, da to zahteva veliko dela, saj je treba podatke iskati po številnih drugih knjigah s sorodno vsebino in po različnih enciklopedijah. Le kadar res ne moremo ugotoviti, kaj lastnoimenska sestavina v besedni zvezi pomeni, je seveda najbolj prav, da krajevno oziroma osebno ali morebiti stvarno ime v tovrstnih večbesednih zvezah pustimo v citatnem zapisu.

Primeri:

Sutton House = *Suttonov dvorec* (po Thomasu Suttonu); prevod.

Ham House = *Dvorec Ham* (ne vemo, za katero ime gre; zapis lahko tvorimo po analogiji z dvorcem Visoko, le da pri tem obravnavamo besedno zvezo kot lastno ime).

Pri tvorjenju vrstnih pridevnikov moramo biti pozorni zlasti na besede in oblike z neobstoječnim samoglasnikom. Kadar r-ju sledi soglasnik (kot se to zgodi pri izpeljavi besed s priponskimi obrazili -ski, -ska in -sko), polglasnika pred r po pravilu ne zapisujemo. Na primer: *Westminster Abbey* je v slovenščini

Westminstrska opatija (SP, Pravila, str. 94. odst. 742), pisano z veliko začetnico, kadar imamo v mislih stvarno ime.

Težavno je prevesti tudi ime ulice *Great Russell Street* po občnoimenskih sestavinah, tako da ga najraje puščamo v citatnem ali polcitatnem zapisu. Prevajalec namreč v tem primeru ne ve, ali je poslovenjeni prevod *Velika Russllova ulica* sploh sprejemljiv, saj takih zvez (*velika ... ulica*) v slovenskem poimenovanju ulic in trgov nimamo.

Kontrastivno zanimiva je tudi obravnava imen sakralnih arhitekturnih objektov v angleščini in slovenščini: iz *Pravil k Slovenskemu pravopisu* je mogoče razbrati, da se imena poslopij in samostojnih zgradb, med katere se uvrščajo tudi cerkve in drugi sakralni objekti, pišejo z veliko začetnico kot v primerih *Sveti Jožef* (ime cerkve v Mariboru, SP, Pravila, str. 21, odst. 68) in *Sikstinska kapela* (SP, Pravila, str. 23, odst. 87). Pri slovenjenju angleških sakralnih objektov z občnoimensko sestavino pa se izkaže, da tovrstne objekte v slovenščini večinoma poimenujemo le kot vrstna imena, zapisana z malo začetnico, in ne kot lastna imena, zapisana z veliko začetnico. *Westminster Abbey*, ki je v angleščini lastno ime, tako v slovenščini postane zgolj *westminstrska opatija*, *St Paul's Cathedral* pa *katedrala sv. Pavla*.

Pravopis razen *Sikstinske kapele* žal ne naveda nobenega primera za lastno ime sakralnega objekta, ki bi vsebovalo občnoimensko sestavino *cerkev*, *opatija*, *katedrala*, *bazilika* ipd., in tudi *kapela sv. Jurija* na Ljubljanskem gradu se v turističnem vodniku po Sloveniji piše z malo začetnico (*Slovenija: Turistični vodnik*, str. 133). Niti med imeni ustanov v *Pravopisu* (SP, Pravila, str. 23, odst. 97) ne najdemo nobenega primera z omenjenimi občnoimenskimi sestavinami, tako da zgled za poimenovanje npr. *Župnijska cerkev sv. Jožefa* (po analogiji z *Osnovna šola Franceta Bevka*) med pravili žal ni naveden.

Zastavlja se torej vprašanje, kakšna so pravzaprav lastna imena posameznih cerkva in kako lahko posamezno cerkev poimenujemo kot določeni in ne le kot vrstni objekt. Iz pojasnila v oklepaju (*SP, Pravila*, str. 21, odst. 68) razberemo, da se neka cerkev v Mariboru imenuje *Sveti Jožef*, kot bi bil to poseben primerek, čeprav poznamo cerkev z imenom *Sveti Jožef* tudi v Ljubljani in verjetno še marsikje. Krščanski sakralni objekti se tudi drugod imenujejo zgolj po svetniku, božji osebi ali skrivnosti, in kot taka se ta imena zapisujejo z veliko začetnico, npr. *Sv. Peter*, *Sv. Janez v Lateranu*, *Sv. Marija Velika* (*Mohorjeve kalendar 2000* Mohorjeve družbe v Celju) – toda kadar jih v slovenščini zapišemo z občnoimenskim določilom, iz neznanega razloga uporabljamo samo malo začetnico, npr. *bazilika sv. Petra* itd.

To še posebej preseneča, ker se nekatera poljudna poimenovanja slovenskih cerkva v slovenskih turističnih vodnikih pišejo z veliko začetnico, vendar le takrat, kadar nimajo ob sebi lastnoimenskega določila, npr. *Uršulinska cerkev* (*Slovenija: Turistični vodnik*, str. 126), toda *uršulinska cerkev sv. Trojice* (*Slovenija: Turistični vodnik*, str. 124), *Frančiškanska cerkev* (*Slovenija: Turistični vodnik*, str. 128), toda *cerkev Marijinega oznanjenja*, in *Trnovska cerkev* (*Slovenija: Turistični vodnik*, str. 138), toda *cerkev sv. Janeza Krstnika* (*Slovenija: Turistični vodnik*, str. 138).

Iz tega najbrž sledi, da cerkve *Sveti Jožef* ni mogoče nadomestno lastnoimensko poimenovati z daljšo zvezo *Cerkev sv. Jožefa*, tj. po analogiji s sopomenskim oziroma nadomestnim poimenovanjem pri nekaterih drugih stvarnih zemljepisnih imenih, pri katerih se ohrani velika začetnica. Raba zveze *cerkev Sveti Jožef*, v kateri je beseda *cerkev* zgolj občnoimenski imenovalni prilastek k lastnemu imenu *Sveti Jože*, je neobičajna, saj se verjetno ravna po pravilu o imenih ustanov, pri katerih se ime in priimek kot neprvi sestavini

v zvezi pravilno rabita le v roditeljskem (*SP, Pravila*, str. 24, odst. 98). Toda *Gimnazija Franceta Prešerna* se piše z veliko začetnico, in le kadar mislimo na vrsto ustanove tudi z malo začetnico (*SP, Pravila*, str. 24, odst. 104), in gimnazije – razen pogovorno – ne moremo enako kot cerkve imenovati brez občnoimenskega določila, se pravi samo *France Prešeren*, čeprav oboje okrajšano uporabljamo v sklonih, npr. Pri Svetem Jožefu zvoní. Hodi na Franceta Prešerna.

Predvidevamo lahko torej le, da se zapisu cerkve z veliko začetnico v poimenovanjih objektov na splošno ogibamo, ker *Cerkev* z veliko začetnico po nekem drugem pravopisnem pravilu pomeni krajšavo za cerkveno občestvo, cerkveno skupnost ali organizacijo (*SP, Pravila*, str. 18, odst. 38). Po tem pravilu naj bi torej *Cerkev sv. Jožefa* pomenila najverjetneje le posebno cerkveno skupnost, ne vidim pa razloga, zakaj ne more hkrati pomeniti tudi imena posameznega sakralnega objekta. Pravopis namreč ne navaja primerov obeh možnosti, vendar se lektorji raje držijo vrstnoimenskega zapisa, še posebej ker za vse vrste stvarnih imen velja, da pišemo poimenovanja z malo začetnico, kadar ne mislimo na uradno lastno ime objekta oziroma ustanove, temveč zgolj na vrsto (*SP, Pravila*, str. 24, odst. 104). Omenjeno pravilo uvaža uradni naslov oziroma ime kot merilo določenosti, kar je sicer pri razlikovanju praktično, vendar ne more pomeniti merila za pomensko razlikovanje med vrstnostjo in posameznostjo.

Upravičeno se torej lahko vprašamo, zakaj se v angleščini smejo uporabljati *cerkev*, *katedrala* in *opatija* kot sestavni del lastnega imena, slovenščina pa te možnosti večinoma ne dopušča. Ne zdi se namreč bistveno, kakšno je uradno ime sakralnega objekta, saj bi se moralo nadomestno ime prav tako zapisovati z veliko začetnico, npr. *Sveti Jožef* in *Cerkev sv. Jožefa*. Zdajšnja splošna vrstnoimenska raba tipa *cerkev sv. Jožefa* z občnoimenskim

imenovalnim določilom pove le, da govorimo o vrsti objekta in ne o posameznem objektu. Pri opisu nekega sakralnega objekta kot turistične znamenitosti pa navadno ne mislimo na vrsto objekta, kar zapisujemo z malo začetnico (*SP, Pravila*, str. 28, odst. 151), ampak seveda na točno določen stavbni objekt, to pa bi morali zapisovati z veliko začetnico.

Pravopisna pravila so torej glede poimenovanj sakralnih objektov videti še precej nedorečena – to gotovo priča o družbenopolitičnem vplivu na jezikovna vprašanja v desetletjih pred ustanovitvijo slovenske države. Ne samo pri imenih cerkva kot arhitekturnih objektov in ustanov, tudi pri poimenovanju veroslovnih bitij (*SP, Pravila*, str. 19, odst. 47) sta v pravopisu navedena primera z malo začetnico, ki se v cerkvenih besedilih večinoma ne upoštevata (npr. *Sveti duh* se v rabi piše *Sveti Duh*; enako se tudi *Sveta trojica* navadno piše *Sveta Trojica*). Posebno vprašanje je ob tem zapisovanje besede *sveti* oziroma *sv.* bodisi z veliko ali malo začetnico, kar bi bilo treba v *Pravopisu* tudi natančneje opredeliti. Podobne zagate se pojavljajo še pri imenih praznikov, npr. *božič*, *silvestrovo*, *velika noč*, ki se v slovenščini pišejo z malo začetnico (*SP, Pravila*, str. 28, odst. 150), toda že raba v novejših slovenskih natisih na božičnih in novoletnih ter velikonočnih voščilnicah kaže, da se pravopisno pravilo večinoma ne upošteva. Z veliko začetnico se v angleščini pišejo tudi poimenovanja pomembnih zgodovinskih dogodkov (npr. *Second World War*), čemur v slovenščini z malo začetnico (npr. *druga svetovna vojna*) ne pripisujemo tolikšne veljave.

Podobno kot z imeni cerkva je tudi z imeni palač in dvorcev kot arhitekturnih stvaritev, kadar so poimenovani po svetniku, npr. *palača sv. Jakoba*. V angleščini se imena palač in dvorcev dosledno pišejo z veliko začetnico, saj gre za označevanje posamezne stavbe, v slovenščini pa jih pišemo z veliko le takrat, kadar je pridevniški prilastek izpeljan iz oseb-

nega ali krajevnega imena, npr. *Aleksandrina palača* in *Westminstrska palača*. Ponovno se zastavlja vprašanje, zakaj pišemo *westminstrska opatija* samo z malo začetnico, *Westminstrska palača* pa z veliko, saj gre v obeh primerih za imeni arhitekturnih objektov.

Težave pri slovenjenju stvarnih zemljepisnih imen povzroča še različen pomenski obseg posameznih občnoimenskih sestavin. Pomensko širša kot v slovenščini je v angleščini npr. beseda *House*, saj *House* v nekaterih primerih pomeni že kar slovenski *dvorec*. Poznamo npr. Tavčarjev *dvorec Visoko*, ki bi mu ne mogli reči *hiša Visoko*.

Tudi pri prevajanju besede *Gallery* v lastnoimenskih zvezah moramo biti pozorni, saj lahko *Gallery* pomeni razstavni prostor, lahko prehod ali tudi balkonski prostor v gledališču.

II. Vključevanje angleških imen v slovensko sobesedilo

Angleško zemljepisno ime lahko uvedemo v slovensko sobesedilo na tri načine:

1. Prva omemba v strnjem besedilu naj ima pred *citatnim* navedkom angleškega zemljepisnega imena vedno občnoimensko določilo, npr. *na trgu Trafalgar Square*.

2. V nadaljevanju besedila se angleška besedna zveza v slovenščini lahko sklanja kot *polcitatna* zveza, npr. *na Trafalgar Squaru* (kot npr. v slovenski lastnoimenski zvezi v *Slovenj Gradcu*), k čemur teži današnja prevajalska praksa. Končni nemi -e v angleški besedi *Square* po slovenskem pravopisu (*SP, Pravila*, str. 97, odst. 772) izpade v vseh slovenskih sklonih razen v imenovalniku in tožilniku, saj -e ne odloča o izgovoru pred njim stoječih črk.

3. Priporočljivo pa je, da se angleška lastnoimenska zveza v slovenskem besedilu navede s *prevedenimi* občnoimenskimi sestavinami, pri prvi omembi z izvirnim lastnim imenom v oklepaju, kakor v svoja besedila zapisujejo zlasti starejši ugledni leposlovni prevajalci, npr. *na Trafalgarskem trgu*.

Angleško-slovenski glosar

Za tukajšnjo obravnavo sem iz navedenega vodnika izbrala najpogostejša zemljepisna in stvarna imena ter sestavila tematski glosar, ki lahko prevajalcem rabi za referenčno gradivo oziroma za nadaljnjo problemsko razpravo. Zaradi preglednosti so imena razdeljena v posamezne pomenske sklope, podobno kot jih je obdelal Stanko Klinar v knjigi *Slovenska zemljepisna imena v angleških besedilih*. V glosarju so z vprašaji označene zveze, pri katerih v splošnih enciklopedičnih slovarjih, enciklopedijah in drugih vodnikih po Londonu nisem dobila ustreznih podatkov, tako da je raba navedenih oblik še vprašljiva. Problematična ostaja tudi izgovarjava angleških lastnih imen, a to bi zahtevalo podrobnejšo obravnavo v samostojnem članku.

Značilni primeri iz izvirnega angleškega in prevedenega slovenskega besedila ter nekaj prevajalskih možnosti

1. Imena mestnih četrti oziroma mestnih sosesk

Izvirno angleško besedilo Slovenski prevod

Barbican	Barbican
Central London	osrednji London
City	City
Greater London	širši London
Kensington	Kensington
South Bank	South Bank, Južni Bank, Južni breg
South Kensington	South Kensington, Južni Kensington
Westminster	Westminster

2. Imena ulic, cest, poti, drevoredov in avenij

Izvirno angleško besedilo Slovenski prevod

Primeri z »avenue«

Shaftesbury Avenue	Shaftesbury Avenue, avenija Shaftesbury Avenue, avenija Shaftesbury, Shaftesburyjeva/Shaftesburyjska? avenija
--------------------	---

Primeri z »road«

Marylebone Road	Marylebone Road, cesta Marylebone Road, Marylebonova/Marylebonska? cesta
-----------------	--

Primeri s »street«

Downing Street	Downing Street, ulica Downing Street
Great Russell Street	Great Russell Street, ulica Great Russell Street
King Street	King Street, ulica King Street, Kraljeva? ulica
Neal Street	Neal Street, ulica Neal Street, Nealova? ulica
Regent Street	Regent Street, ulica Regent Street, Regentova ulica
Tavistock Street	Tavistock Street, ulica Tavistock Street, Tavistockova? ulica

Primeri z »way«

Waterhouse Way	Waterhouse Way, prehod Waterhouse Way
----------------	---------------------------------------

Primeri z »walk«

Broad Walk	Broad Walk, pot Broad Walk, Široka pot
Holly Walk	Holly Walk, pot Holly Walk, Bodikova pot

Queen's Walk	Queen's Walk, pot Queen's Walk, Kraljičin drevedored
Drugi primeri	
Cedar Vista	Cedar Vista, drevedored Cedar Vista, Cedrov drevedored
Charing Cross	Charing Cross, ulica Charing Cross
Devonshire Terrace	Devonshire Terrace, ulica Devonshire Terrace, Devonshirska ulica/ terasa/terasasta ulica??
Furnival's Inn	Furnival's Inn, krčma Furnival's Inn, Furnivalova krčma
Lincoln's Inn Fields	Lincoln's Inn Fields (nesklonljivo), Lincoln's Inn Fieldi (sklonljivo), Poljane Lincolнове krčme??
Portland Place	Portland Place, ulica? Portland Place

3. Imena trgov in ploščadi

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Primeri s »square«	
Leicester Square	Leicester Square, trg Leicester Square, Leicesterski/Leicestrov? trg
Parliament Square	Parliament Square, trg Parliament Square, Parlamentarni trg
Portman Square	Portman Square, trg Portman Square, Portmanski/Portmanov? trg
Sloane Square	Sloane Square, trg Sloane Square, Sloanov trg
St James's Square	St James's Square, trg St James's Square, Trg sv. Jakoba, Šentjakobski trg
Trafalgar Square	Trafalgar Square, trg Trafalgar Square, Trafalgarski trg
Drugi primeri	
Covent Garden	Covent Garden, trg Covent Garden
Johnson's Court	Johnson's Court, trg/ploščad Johnson's Court, Johnsonova ploščad
Piccadilly Circus	Piccadilly Circus, trg Piccadilly Circus
Tower Bridge Piazza	Tower Bridge Piazza, trg Tower Bridge Piazza, Piazza ob Trdnjavskem mostu?, Trg ob Trdnjavskem mostu?

4. Imena prehodov, pasaž in galerij

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Burlington Arcade	Burlington Arcade, pasaža Burlington Arcade, Burlingtonov prehod
Hay's Galleria	Hay's Galleria, prehod? Hay's Galleria, Hayeva galerija

5. Imena mostov

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Albert Bridge	Albert Bridge, most Albert Bridge, Albertov most
Battersea Bridge	Battersea Bridge, most Battersea Bridge, Battersejski most ¹
Blackfriars Bridge	Blackfriars Bridge, most Blackfriars Bridge, Blackfriarški most
Chelsea Bridge	Chelsea Bridge, most Chelsea Bridge, Chelseajski most /izg. čelsijski/

¹ Pri vrstnih pridevnikih na -ski predvidevam, da pomeni samostalniški levi prilastek krajevno ime.

Hungerford Bridge	Hungerford Bridge, most Hungerford Bridge, Hungerfordski most
Kew Bridge	Kew Bridge, most Kew Bridge, Kewjski most /izg. kjujski/
Lambeth Bridge	Lambeth Bridge, most Lambeth Bridge, Lambeški most
London Bridge	London Bridge, most London Bridge, Londonski most
Southwark Bridge	Southwark Bridge, most Southwark Bridge, Southwarški most
Tower Bridge	Tower Bridge, most Tower Bridge, Trdnjavski most
Vauxhall Bridge	Vauxhall Bridge, most Vauxhall Bridge, Vauxhalski most
Waterloo Bridge	Waterloo Bridge, most Waterloo Bridge, Waterloojski most
Westminster Bridge	Westminster Bridge, most Westminster Bridge, Westminsterski most

6. Imena spomenikov

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Nelson's Column	Nelsonov steber/spomenik
Statue of Eros	Erosov kip

7. Imena cerkva, katedral, kapel in drugih sakralnih objektov

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Chapter House	Kapitelj (Chapter House)
Southwark Cathedral	southwarška katedrala, katedrala Southwark Cathedral, katedrala Southwark, Southwark Cathedral, Southwarška katedrala
St Bartholomew-the-Great	Sv. Jernej Veliki, Cerkev sv. Jerneja Velikega, cerkev St Bartholomew-the-Great, St Bartholomew-the-Great
St Paul's Cathedral	Katedrala sv. Pavla, katedrala St Paul's Cathedral, St Paul's Cathedral
Westminster Abbey	Westminsterška opatija, opatija Westminster Abbey, Westminster Abbey

8. Imena palač, dvorcev, dvoran, soban, sob, graščin, gradov, trdnjav, hiš, stavb in poslopij

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Primeri s »palace«	
Alexandra Palace	Alexandrina/Aleksandrina palača (Alexandra Palace)
Buckingham Palace	Buckinghamška palača (Buckingham Palace)
Hampton Court Palace	palača Hampton Court (Hampton Court Palace), Hamptoncourtska palača
Kensington Palace	Kensingtonska palača (Kensington Palace)
Kew Palace	Kewjska palača (Kew Palace)
St James's Palace	Palača sv. Jakoba (St James's Palace)
the Palace of Westminster	Westminsterška palača (the Palace of Westminster)
Whitehall Palace	Whitehalska palača (Whitehall Palace)
Winchester Palace	Winchestrska palača (Winchester Palace)
Primeri s »house«	
Apsley House	Apsleyjev dvorec /po baronu Apsleyju/ (Apsley House)

Australia House	Avstralska hiša (Australia House)
Banqueting House	Banketna hiša (Banqueting House)
Chapter House	Kapitelj (Chapter House)
Chiswick House	Dvorec Chiswick (Chiswick House)
Dickens House	Dickensova hiša (Dickens House)
Dr Johnson's House	Johnsonova hiša, Hiša dr. Johnsona (Dr Johnson's House)
Ham House	Dvorec Ham (Ham House)
Houses of Parliament	Parlament (Houses of Parliament)
Leighton House	Leightonov dvorec /po lordu Leightonu/ (Leighton House)
London Butterfly House	Londonska hiša metuljev (London Butterfly House)
Palm House	Palmova hiša (Palm House)
Queen's House	Kraljičina hiša (Queen's House)
Ranger's House	Rangerjev dvorec, Logarjev? dvorec (Ranger's House)
Sutton House	Suttonov dvorec /po Thomasu Suttonu/ (Sutton House)
Syon House	Dvorec Syon (Syon House)
Temperate House	Temperirana hiša (Temperate House)
Waterlily House	Lokvanjeva hiša (Waterlily House)
Primeri s »castle«	
Windsor Castle	Windsorski grad (Windsor Castle)
Primeri s »tower«	
Jewel Tower	Jewel Tower, stolp the Jewel Tower, Stolp draguljev/dragocenosti
The Tower of London	The Tower of London (sklanja se <i>Tower</i>), trdnjava The Tower of London (citatno), Londonski Tower, Londonska trdnjava
Primeri s »hall«	
Albert Hall	Albert Hall, dvorana Albert Hall, Albertova? dvorana
Jubilee Halls	Jubilee Halls, pokrita tržnica Jubilee Halls, jubilejna pokrita tržnica??
St Stephen's Hall	St Stephen's Hall, dvorana St Stephen's Hall, dvorana sv. Štefana
Westminster Hall	Westminster Hall, dvorana Westminster Hall, Westminsterška dvorana
Primeri z »room«	
Cupola Room	Kupolasta soba (Cupola Room)
Drugi primeri	
Bankside Power Station	elektrarna Bankside Power Station, Banksidska elektrarna
Hampton Court	Hampton Court, dvorec/graščina Hampton Court, Hamptonski dvorec/Hamptonska graščina
Horse Guards	Horse Guards, poslopje Horse Guards, Konjeniška garda, poslopje Konjeniške garde
Monk's Parlour	Monk's Parlour (Menihova soba??)
Pagoda Vista	Pagoda Vista
Royal Mews	Royal Mews, poslopje Royal Mews, Kraljeve konjušnice, poslopje Kraljevih konjušnic
The Lloyds Building	The Lloyds Building, stolpnica The Lloyds Building, Lloydova stolpnica, stolpnica banke Lloyds (prvotno ustanovljena pod imenom Taylor and Lloyd)

The London Dungeon The London Dungeon, ječe The London Dungeon, Londonske
podzemne ječe

9. Imena ustanov, družb

Izvirno angleško besedilo

Slovenski prevod

Primeri z »museum«

Bramah Tea and Coffee Bramahov muzej čaja in kave (Bramah Tea and Coffee Museum)
Museum

British Museum Britanski muzej (British Museum)

Fan Museum Muzej pahljač (Fan Museum)

Museum of London Londonski muzej (Museum of London)

National Maritime Museum Narodni pomorski muzej (National Maritime Museum)

Natural History Museum Naravoslovni muzej (Natural History Museum)

Science Museum Muzej znanosti (Science Museum)

Sir John Soane's Museum Muzej sira Johna Soana (Sir John Soane's Museum)

South Kensington Museum Južnokensingtonski muzej (South Kensington Museum)

The Wellcome Museum of Wellcomov muzej zgodovine medicine (The Wellcome Museum
the History of Medicine of the History of Medicine)

Victoria and Albert Viktorijin in Albertov muzej (Victoria and Albert Museum)
Museum

Primeri z »gallery«

Clore Gallery Clorova galerija (Clore Gallery)

Courtauld Institute Galerije Courtauldovega inštituta (Courtauld Institute Galleries)
Galleries

Earth Galleries Galerije zemlje (Earth Galleries)

Golden Gallery Zlata galerija (Golden Gallery)

Life Galleries Galerije življenja (Life Galleries)

National Gallery Narodna galerija (National Gallery)

National Portrait Gallery Narodna galerija portretov (National Portrait Gallery)

Sackler Galleries Sacklerjeve galerije (Sackler Galleries)

Stone Gallery Kamnita galerija (Stone Gallery)

Tate Gallery Tatova galerija², v rabi zdaj večinoma: Galerija Tate (Tate Gallery)

Whispering Gallery Galerija šepeta (Whispering Gallery)

Imena gledališč

Royal Opera House Kraljeva opera (Royal Opera House)

The Royal National Theatre Kraljevo narodno gledališče (The Royal National Theatre)

The Royal Shakespeare Kraljevo Shakespearovo gledališče (The Royal Shakespeare
Theatre Theatre)

Theatre Royal Kraljevo gledališče (Theatre Royal)

² Pri samostalniku *Tate* gre po slovenskem pravopisu za pisno krajšanje na koncu osnove, ker nemi -e ne odloča o izgovoru pred njim stoječe črke -t. To slovensko pravopisno pravilo žal spremeni izgovor besede v angleščini, tako da se zapisa *Tatova galerija* večinoma ogibamo in raje uporabljamo zvezo *galerija Tate*. Možen bi bil še podomačeni zapis *Tejtova galerija*.

Imena izobraževalnih ustanov

Dulwich College	Kolidž v Dulwichu, Kolidž Dulwich, Dulwich College, Dulwiški kolidž
King's Library	Kraljeva knjižnica (King's Library)
Royal Academy	Kraljeva akademija (Royal Academy)
Royal Hospital School	Kraljeve bolnišnične šole (Royal Hospital School)
Royal Naval College	Kolidž kraljeve mornarice (Royal Naval College)

Imena zdravstvenih ustanov

Royal Naval Hospital	Kraljeva pomorska bolnišnica (Royal Naval Hospital)
----------------------	---

Drugi primeri

Bank of England	Banka Anglije (Bank of England) /Po analogiji: Banka Slovenije/
Cottons Centre	Bombažno središče (Cottons Centre)
Old Royal Observatory	Stara kraljeva zvezdarna (Old Royal Observatory)
Percival David Foundation of Chinese Art	Sklad za kitajsko umetnost Percivala Davida (Percival David Foundation of Chinese Art) /Po analogiji: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša/
Stansted Airport	stanstedsko letališče, letališče Stansted
The Dickens Fellowship	Dickensova družba (The Dickens Fellowship) /Po analogiji: Prešernova družba/

10. Imena trgovin

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Apple Market	Apple Market, tržnica Apple Market, jabolčna tržnica??
Jubilee Halls (gl. tudi 8. Primeri s hall)	Jubilee Halls, pokrita tržnica Jubilee Halls, jubilejna pokrita tržnica??

11. Imena parkov

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Green Park	Green Park, Zeleni park
Hyde Park	Hyde Park
Osterley Park	Osterley Park, Osterleyjski/Osterleyjev? park
Regent's Park	Regent's Park, Regentov park
St James's Park	St James's Park, Park sv. Jakoba, Šentjakobski park

12. Imena vrtov

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
Avenue Gardens	vrtovi Avenue Gardens, Avenijski vrtovi
College Garden	Kolegijski vrt, vrt College Garden
Embankment Gardens	vrtovi Embankment Gardens, Nabrežni vrtovi
Hill Garden	Hill Garden, vrt Hill Garden, Gričevnati vrt
Inner Circle Gardens	Vrtovi Inner Circle Gardens, Vrtovi notranjega kroga??
Kensington Gardens	Kensingtonski vrtovi (Kensington Gardens)

Kew Gardens	Kewjski vrtovi (Kew Gardens)
Queen Mary's Gardens	Vrtovi Queen Mary's Gardens, Vrtovi kraljice Mary/Marije
Royal Botanical Gardens	Kraljevi botanični vrtovi (Royal Botanical Gardens)
<i>Živalski vrt</i>	
London Zoo	Londonski živalski vrt

13. Ledinska imena

<i>Izvirno angleško besedilo</i>	<i>Slovenski prevod</i>
East Heath	East Heath, ledina/pušča/pustota (zabrisan pomen) East Heath, Vzhodna ledina??
Hampstead Heath	Hampstead Heath, ledina?? (zabrisan pomen) Hampstead Heath, Hampsteadska ledina
Tower Green	Tower Green (občnoimenski pomen je zabrisan)

14. Imena gričev oziroma hribov

Ludgate Hill	Ludgate Hill, grič Ludgate Hill, grič Ludgate, Ludgatski grič ³
Parliament Hill	Parliament Hill, grič Parliament Hill, Parlamentarni grič, Parlamentov grič
Primrose Hill	Primrose Hill, grič Primrose Hill, grič Primrose, grič Trobentica, Trobentičasti grič?
Savoy Hill	Savoy Hill, grič Savoy Hill, grič Savoy, Savojski grič

15. Imena voda, prekopov, otokov

Duck Island	Račji otok (Duck Island)
Long Water	Podolgovato jezerce, Rokav (Long Water)
Regent's Canal	Regentov prekop (Regent's Canal)
Round Pond	Okrogli ribnik (Round Pond)
The Thames	Temza

Imena bregov in nabrežij

Butler's Wharf	obrežje Butler's Wharf, Butlerjevo obrežje
Canary Wharf	obrežje Canary Wharf, Kanarsko obrežje
Embankment	nabrežje Embankment, Embankment (polcitatno)
Wharf	obrežje Wharf

Viri

- Nicholson, Louise. (1996). *City Pack: London*. Basingstoke: AA Publusing.
- Nicholson, Louise. (1997). *Mesto na dlani: London*. Prevedla Mojca Hočevar. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Literatura

- Klinar, Stanko. (1994). *Slovenska zemljepisna imena v angleških besedilih*. Radovljica: Didakta.

³ Tudi pri samostalniku *Ludgate* gre po slovenskem pravopisu za pisno krajšanje na koncu osnove, ker nemi -e ne odloča o izgovoru pred njim stoječe črke -t.

Slovenski pravopis 1: Pravila. 4., pregledana izdaja (s stvarnim kazalom). DZS: Ljubljana, 1994.

Toporišič, Jože. (1976). *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.

Krušič, M. (ur.) et al. (1995). *Slovenija: Turistični vodnik*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

Vesna Požgaj Hadži

Nekatere pasti pri prevajanju iz slovenščine v hrvaščino (in narobe) *

Povzetek

Članek govori o posebnih problemih oz. pasteh pri prevajanju najsorodnejših slovanskih jezikov, hrvaškega in slovenskega. Po analizi prevodnega gradiva (prevodi študentov in prevajalcev) je bila narejena tipologija najpogostejših napak po jezikovnih ravninah. Da je prevajanje med slovanskimi jeziki zares trd oreh, kažejo tudi izsledki ankete, opravljene med prevajalci.

I. Uvod

Učenje/pridobivanje znanja slovanskih jezikov in prevajanje iz njih ali vanje, še posebej, če gre za najbližje jezike, npr. za hrvaškega in slovenskega, je v marsičem nekaj posebnega. Kontrastivno jezikoslovje navaja prednosti (če se potrudimo, se lahko sporazumevamo) in pomanjkljivosti (interferenčne napake so nezavedne in trdovratne, težko jih je popraviti in se jih znebiti). Stopnja interference je pravzaprav sorazmerna s stopnjo genetske sorodnosti jezikov. Poleg drugih razlogov za ta pojav se navajajo psihološki razlogi – pri sorodnih jezikih se govorci, tudi prevajalci, manj zavedajo razlik med jezikoma (Krisin 1990). V

obeh primerih, pri učenju/pridobivanju znanja in pri prevajanju iz slovanskih jezikov in vanje, se pojavljajo posebni problemi, in sicer pri homonimiji, sinonimiji, napačni vezavi ipd. To, da na prav take napake naletimo vsak dan, me je spodbudilo, da o njih spregovorim.

II. Tipologija napak

Analizirano gradivo sestavljajo (a) slovensko-hrvaški in hrvaško-slovenski prevodi študentov hrvaškega, srbskega in makedonskega jezika s književnostmi s Filozofske fakultete v Ljubljani¹ in (b) prevodi prevajalcev in amaterskih prevajalcev. Hkrati črпам znanje tudi iz svoje prevajalske in dolgoletne pedagoške izkušnje. Iz pragmatičnih razlogov sodi večina

* Članek je nastal na podlagi posebnega tečaja na XXXV. seminarju slovenskega jezika, literature in kulture. Objavljen je v: E. Kržišnik (ur.), XXXV. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj. Ljubljana. 1999. 241–254.

¹ Za pomoč se zahvaljujem kolegoma Mili Vujević in Vojku Gorjancu, ki vodita vaje iz prevajanja iz slovenščine v hrvaščino ter narobe, in Ljubici Črnivec za koristne napotke glede slovenskih prevodov.